

хоча й більшість. Наприклад, в Україні є низка „ідеологічних” партій, таких, як Комуністична партія або партія „Свобода”, які орієнтуються на прихильність людей з певних соціально-класових чи національних груп. Хоча й вони певною мірою використовують методи та технології, стратегії політичного маркетингу. Більшість же політичних партій, в тому числі українських, які позбавились сьогодні „лояльності виборців”, активно використовують саме маркетингові підходи в політичній діяльності, зокрема в процесі організації виборчих кампаній.

Основні висновки. По-перше, необхідно підкреслити, що на сучасному етапі розвитку демократії все більшого значення набувають тенденції спадання лояльності виборців до традиційних політичних партій, що визначається деяким „нівелюванням” соціально-класового поділу в суспільстві та поширенням явища політичного консьюмеризму, тобто розширення впливу покупців політичного товару на його продавців, поширення прав виборців, громадян щодо вибору політичного продукту.

По-друге, в цих умовах активізується процес впровадження відносно регулювання політичних процесів і явищ маркетингового підходу, зокрема теорії та практики політичного маркетингу, оскільки регулювання політичних відносин,

організація впливу на поведінку громадян, виборців у політичній сфері практично неможливі без вивчення попиту на ринку політичних продуктів та його задоволення з використанням маркетингових методів, технологій, механізмів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Полторац В. Избирательные кампании: научный подход к организации / В. А. Полторац, О. В. Петров. – К. : Знання України, 2004. – 120 с.
2. Лиллекер Д. Политическая коммуникация. Ключевые концепты / Д. Лиллекер. – Х. : Изд-во „Гуманитарный центр”, 2010. – 300 с.
3. Котлер Ф. Основы маркетинга / Ф. Котлер. – М. : Прогресс, 1992. – 736 с.
4. Полторац В. Політичний ринок та споживач політичного товару: проблеми політичного маркетингу і політичного консьюмеризму / В. А. Полторац // Наукові студії Львівського соціологічного форуму „Традиції та інновації в соціології” : (збірник наукових праць). – Дрогобич: Посвіт, 2009. – С. 182-185.
5. Бурдые П. Социология политики / П. Бурдые. – М. : Socio Logos, 1993. – 336 с.; Вишняк О. І. Електоральна соціологія: історія, теорія, методи / О. І. Вишняк. – К. : Інститут соціології НАНУ, 2000. – 310 с.; Морозова Е. Г. Политический рынок и политический маркетинг: концепции, модели, технологии / Е. Г. Морозова. – М. : РОССПЭН, 1998. – 247 с.

УДК 342.84

Поліщук О. С.

Харківський національний
університет ім. В.Н. Каразіна

ФРАКЦІОНАЛІЗАЦІЯ ВСЕРЕДИНИ ПАРТІЇ ВЛАДИ ТА СТРАТЕГІЇ ПЕРЕДВИБОРЧОЇ БОРОТЬБИ

Розглядається феномен домінуючих партій і внутрішньопартійної фракціоналізації. Дається характеристика фракціоналізації всередині української партії влади. Описуються стратегії боротьби між різними групами впливу всередині правлячої партії на прикладі передвиборчої кампанії 2012 р. у мажоритарних округах.

Ключові слова: домінуюча партія, внутрішньопартійна фракціоналізація, групи впливу, передвиборча кампанія

Полищук А. С.

ФРАКЦИОНАЛИЗАЦІЯ ВНУТРИ ПАРТІИ ВЛАСТИ І СТРАТЕГІИ ПЕРЕДВИБОРНОЇ БОРБИ

Рассматривается феномен доминантных партий и внутривыборной фракционализации. Дается характеристика фракционализации внутри украинской партии власти. Описываются стратегии борьбы между различными группами влияния внутри правящей партии на примере предвыборной кампании 2012 г. в мажоритарных округах.

Ключевые слова: доминантная партия, внутривыборная фракционализация, группы влияния, предвыборная кампания

Polischuk A.

FACTIONALISM IN RULING PARTY AND STRATEGIES OF ELECTION STRUGGLE

The phenomena of dominant parties and inner-party factionalism are considered. The characteristic of factionalism in Ukrainian ruling party is given. The strategies of struggle between different pressure groups in ruling party are described in terms of election campaign 2012 in single-member districts.

Key words: dominant party, inner-party factionalism, pressure groups, election campaign

Сучасна українська політична система характеризується домінуючими позиціями і ключовим впливом Партії регіонів і пов'язаних з нею політичних і бізнес-еліт. При цьому всередині самої Партії регіонів як партії влади можна спостерігати появу різних груп впливу і зіткнення їхніх інтересів у боротьбі за державні посади. Для опису деталей цієї боротьби нам необхідний аналітичний контекст – концепції домінантної партії і внутрішньопартійної фракціоналізації.

Концепції домінантних партій і внутрішньопартійної фракціоналізації

Домінантною називають партію, яка займає провідні позиції в партійній системі за ключовими параметрами. Домінантні партії мають вирішальну більшість у парламенті чи є головним учасником коаліційної більшості, гарантують політичну та законодавчу підтримку президента й уряду, забезпечують демократичну легітимність – дійсну або фіктивну – існуючої влади, здатні мобілізувати підтримку громадян (головним чином, через стратегії патронажу). Позиції домінантної партії пов'язані з її відносним ресурсним багатством, яке забезпечується тенденцією до зрощування партії з виконавчою владою і винятковим доступом до державних ресурсів. Домінантні партії, як правило,

виступають з деідеологізованою (щодо традиційних політичних ідеологій) програмою, що робить їх більш привабливими для прагматичних політиків і середньостатистичних виборців. Опозиція в таких умовах характеризується відносною ресурсною бідністю, ідеологізованістю і віддаленням від середньостатистичного виборця; участь в опозиційних політичних проектах стає не вигідною. Опозиційним партіям у таких умовах, як правило, важко перейти від критики режиму домінантної партії до реальної боротьби за владу. Політичні системи з домінантною партією характерні як для демократичних, так і для недемократичних режимів. Домінантні партії перебувають при владі, як правило, в період реформ і є своєрідним стабілізатором політичного простору, який здатний згладити політичні протиріччя та кліважі [1, 2, 3]. В якості прикладів домінантних партій можна назвати Індійський національний конгрес (Індія), Ліберально-демократичну партію (Японія), Інституційно-революційну партію (Мексика) та ін.

Домінантна партія є головним політичним ліфтом і центром тяжіння для різних політичних і бізнес-груп. У таких умовах домінантні партії часто схильні до внутрішньопартійної фракціоналізації – виділенню декількох груп впливу всередині партії. При цьому, з точки зору динаміки та

виконуваних функцій, дослідники виділяють кооперативну, змагальну та звироднілу фракціоналізацію. Той чи інший тип фракціоналізму може проявитися в діяльності однієї партії на різних етапах її розвитку.

Кооперативний фракціоналізм – це внутрішньопартійний поділ в умовах дії доцентрових сил. Він характерний для періоду утворення та укрупнення партії, а також мобілізації сил для боротьби з опозицією. Фракції в даному випадку є розділеними. Головний ефект кооперативного фракціоналізму – агрегація груп і згладжування відмінностей між ними, а також артикуляція інтересів субпартійних центрів впливу.

Змагальний фракціоналізм – це внутрішньопартійний поділ в умовах дії відцентрових сил. Він характерний для періоду досить довгого знаходження партії при владі. Фракції в даному випадку є опозиційними по відношенню одна до одної. Головний ефект змагального фракціоналізму – внутрішньопартійні конфлікти, конкуренція між політичними проектами і прискорення циркуляції еліт. Цей тип фракціоналізму може супроводжуватися вето-іграми і фрагментованим голосуванням.

Звироднілий фракціоналізм – це внутрішньопартійний поділ в умовах сегментації партії: фракції починають концентруватися виключно на своїх приватних інтересах. Фракції в даному випадку все більше перетворюються на самодостатні політичні одиниці. Головним ефектом звироднілого фракціоналізму є ренто-орієнтована поведінка, поділ ресурсів і сфер впливу, відволікання від колективних цілей на користь політичних інтриг. Цей тип фракціоналізму може супроводжуватися патовими ситуаціями в ухваленні політичних рішень і зростанням корупції [4].

Важливо відзначити, що для політичних режимів домінантних партій фракціоналізація є своєрідною багатопартійністю всередині однієї партії влади. Це добре виявлялося на прикладі Ліберально-демократичної партії Японії. Фракції ЛДП являли собою партії всередині партії і грали роль внутрішньої опозиції: вони виставляли різних кандидатів на багатомандатних виборчих округах (до введення змішаної системи з одномандатними виборчими округами), були центрами тяжіння для різних бізнес-лобістів, мали фінансову автономію та власні штаб-квартири. Суперництво між фракціями ЛДП перешкоджало тривалому збереженню влади

в одних руках, тому що обрання керівника партії залежало від мінливої розстановки сил і міжфракційних угод, а призначення уряду проходило за системою фракційних квот.

Фракціоналізація всередині української партії влади

На сьогодні експерти схильні виділяти всередині Партії регіонів три основні групи впливу: донецьке ядро партії (групи Ахметова-Колеснікова, Ключова, Азарова-Рибак), група РосУкрЕнерго (групи Фірташа, Львовчкіна, Бойка, Хорошковського), група так званої „родини Януковича” (групи Олександра Януковича, Іванющенка) [5].

З одного боку, характер цієї фракціоналізації можна оцінити як змагальний. Дійсно, названі групи впливу виступають з конкуруючими політичними проектами. Наприклад, у питанні відносин президента і парламенту можна вважати, що донецьке ядро партії виступає за розвиток Партії регіонів як президентської партії і основної бази його парламентської підтримки; група РосУкрЕнерго бачить у президенті не тільки лідера партії, але й лідера нації, який стоїть над політичною структурою; група сім’ї президента підтримує автономію президента від партії і виступає за розширення вертикалі влади і створення парламентської підтримки не стільки у вигляді дисциплінованої партії, скільки у вигляді пропрезидентської коаліції за участю депутатів від мажоритарних округів [5]. На користь змагального характеру цієї фракціоналізації свідчить і наявність деяких ознак вето-ігор і фрагментованого голосування, які виявилися, наприклад, у парламентському голосуванні при виборі Уповноваженого з прав людини (березень 2012 р.), а також циркуляція еліт, яка виявилася, наприклад, в урядових перестановках (відставка А. Ключова і просування В. Хорошковського в лютому 2012 р.).

З іншого боку, цей поділ має і ознаки звироднілого фракціоналізму, умови для якого закладені в характері української політичної системи вцілому. Україна може бути розглянута в якості неопатрімоніальної демократії, в якій неформальні клієнтарно-патронажні мережі конкурують через формальні електоральні механізми (за пост президента і місця в парламенті), проте їх метою залишається перш за все зайняття найбільш вигідних позицій для вилучення ренти [6].

Серед причин фракціоналізації всередині Партії регіонів можна виділити такі:

1) механічна: розширення партії та посилення її впливу, що було зумовлено перебудовою сил у партійній системі (фрагментація БЮТ і НУ-НС із залученням їх бізнес сегмента в орбіту президентського впливу, зменшення впливу Блоку Литвина і КПУ, а також вихід на політичну арену нових політичних партій);

2) змістовна: боротьба з політичними конкурентами і подальший розподіл „трофеїв” залежно від внеску в цю боротьбу. З цієї точки зору, сучасна фракціоналізація зумовлена результатами боротьби з основним політичним конкурентом В. Януковича – Ю. Тимошенко. Ця боротьба почалася ще за президента В. Ющенка, а її успішне завершення дозволило групі РосУкрЕнерго, яку можна вважати одним із головних двигунів цієї боротьби, зайняти більш вигідне становище у владі порівняно з іншим полюсом Партії регіонів – донецьким ядром партії. Донецьке ядро партії у цій боротьбі частково намагалося обмежити вплив групи РосУкрЕнерго. Наступним раундом боротьби з політичними конкурентами можуть вважатися парламентські вибори, а „трофеї” будуть розподілятися залежно від фінансової та організаційної підтримки на виборах.

Стратегії боротьби між групами впливу

Основні стратегії різних груп впливу всередині української партії влади можна розділити на:

1) мінімакс: стратегія максимізації вигод і мінімізації витрат. Максимізація вигод у такому випадку означає отримання прямого доступу до президента, а також зайняття найбільш вигідних позицій для вилучення ренти. Реалізація цієї стратегії передбачає боротьбу за посади у виконавчих органах влади.

2) максимін: стратегія зниження ризиків і забезпечення найбільш вигідних умов, у випадку якщо стратегія максимізації не спрацює. Стратегії максиміна стають більш актуальними в умовах політичної невизначеності, яка характерна, зокрема, для передвиборчої ситуації. Реалізація цієї стратегії передбачає створення груп підтримки в парламенті (через розширення представництва групи в партійному списку і на мажоритарних округах, а також через підтримку опозиційних партій) і на рівні місцевої влади.

У термінах веберіанської традиції стратегії мінімакса тут можна представити в термінах патримоніалізму, тобто як боротьбу

за президентські засоби управління, а стратегії максиміна – в термінах станового панування, тобто як спробу обзавестися альтернативними засобами управління в умовах посиленої президентської вертикалі [7].

З інституційної точки зору, той факт, що стратегії максимізації вигоди пов'язані в першу чергу з наближеністю до президента і виконавчої влади, а стратегії мінімізації ризиків розгортаються в основному на парламентській арені, можна пояснити конституційною реформою 2010 р. – трансформацією України з прем'єр-президентської республіки в президентський-парламентську. Остання характеризується слабким впливом партій і парламенту на формування виконавчої влади, залежністю кабінету міністрів від президента, можливостями президента протидіяти парламентським рішенням (право вето і розпуску парламенту).

Стратегії максиміна в період передвиборчої кампанії 2012 р.

Розглянемо більш детально стратегії максиміна і, зокрема, боротьбу за представництво груп впливу в парламенті через протистояння на мажоритарних виборчих округах, яке виявилось під час виборчої кампанії 2012 р. Успіх чи невдача груп впливу в реалізації стратегій мінімакса впливає на зміну балансу сил у виконавчій владі, а отже, і зміну балансу сил у парламенті. Перестановки в уряді проваюють збільшення або зменшення парламентських груп підтримки того чи іншого політика. Відповідно, для зниження ризиків групи впливу прагнуть забезпечити наявність лояльних парламентаріїв. Це стає особливо актуально в умовах змішаної виборчої системи.

У партійному списку Партії регіонів на виборах 2012 р. порівняно зі списком на виборах 2007 р. головною тенденцією є домінування донецького ядра партії, посилення представництва сім'ї президента, а також відхід на другий план групи РосУкрЕнерго. У той же час ситуація з висуванням кандидатів на мажоритарних виборчих округах свідчить про протилежну тенденцію – посилення позицій групи РосУкрЕнерго. Пов'язані з групою РосУкрЕнерго політики і бізнесмени були кандидатами на різних мажоритарних округах.

Процес боротьби груп впливу в конкретних регіонах характеризується підключенням до цієї боротьби місцевих політичних еліт, як тих, які представляють

власне Партію регіонів, так і тих, яких можна вважати членами партії влади в широкому сенсі цього слова, тобто старі і нові політичні і бізнес-еліти регіону, які зберігають свій вплив і політичний капітал за рахунок домовленостей з доміантною партією. Розглянемо більш докладно дві тенденції – внутрішньопартійну боротьбу на мажоритарних округах з посиленням групи РосУкрЕнерго (на прикладі процесу висунування кандидатів у Чернівецькій і Луганській областях), а також боротьбу Партії регіонів з альтернативними місцевими центрами влади (на прикладі Закарпатської та Вінницької області).

Чернівецька область. Конфлікти різних груп впливу всередині Партії регіонів у Чернівецькій області мають деякі специфічні особливості. Партія регіонів тут розділяється на так званих „старорегіоналів”, тобто тих, хто стояв біля витоків утворення та утвердження обласної організації партії, а також „младорегіоналів”, тобто тих, хто перейшов у Партію регіонів переважно з СДПУ(о). Останні представлені головою обласної державної адміністрації, нинішнім головою Чернівецької організації Партії регіонів М. Папієвим та його командою. Однак у процесі висунування кандидатів на мажоритарних округах проявився ще один центр впливу – група РосУкрЕнерго і, зокрема, Д. Фірташ. Цей центр впливу підтримується младорегіоналами в обмін на значне фінансування області безпосередньо з боку Д. Фірташа, а також через міністерство палива та енергетики, яке очолює ще один представник групи РосУкрЕнерго Ю. Бойко. Інтереси Д. Фірташа у висунанні мажоритарних кандидатів в Чернівецькій області в більшій мірі проявилися на 201-му та 203-му округах.

Округ №201 в цілому характеризується опозиційними настроями. Від ВО „Батьківщина” по цьому округу балотувався колишній мер м. Чернівці Н. Федорук, який п’ять разів обирався в крісло міського голови зі значною підтримкою виборців. Однак у березні 2011 р. Чернівецька міськрада проголосувала за дострокове припинення його мерських повноважень. Відзначимо, що інтереси Д. Фірташа почали виявлятися вже під час підготовки цієї відставки. Перед Партією регіонів стояло завдання висунути кандидата, який зміг би скласти гідну конкуренцію Н. Федоруку. Такими кандидатом міг стати старорегіонал Н. Романюк, який очолював Чернівецьку обласну організацію Партії регіонів з дня її

заснування і до 2010 р. і який становив реальну конкуренцію Н. Федоруку на виборах міського голови. Однак його кандидатура виявилася неприйнятною через конфлікт старорегіоналів і младорегіоналів. Старорегіонали незадоволені своєю другою роллю і методами роботи младорегіоналов. Так, Н. Романюк не раз критично характеризував діяльність губернаторської команди. Н. Романюк отримав 92 місце у виборчому списку Партії регіонів, а в якості кандидата по мажоритарному округу від партії був висунутий виконуючий обов’язки міського голови В. Михайлішин. В. Михайлішина наряду пов’язують з Д. Фірташем, а також з колишнім головним топ-менеджером Д. Фірташа Ю. Борисовим, який на сьогоднішній день очолює „Укргазвидобуток” (НАК „Нафтогаз”).

Схожа ситуація спостерігалася також на окрузі №203, який характеризується компактним проживанням румунської національної меншини. Претендентами на висунення від Партії регіонів по цьому округу вважалися старорегіонали: бізнесмен і депутат обласної ради І. Семенюк і народний депутат І. Попеску. Вплив І. Семенюка було обмежено через тиск на його бізнес, зокрема перевірку прокуратурою Чернівецької області його підприємства „Родничок”. А питання про кандидатуру І. Попеску було – як у випадку з Н. Романюком – знято через його включення у виборчий список Партії регіонів (73 місце). Кандидатом в депутати по мажоритарному округу став керівник „Чернівцігазу” Г. Федоряк, якого наряду пов’язують з Д. Фірташем.

Таким чином, ці факти характеризують посилення третього центру впливу (поряд із старорегіоналами і младорегіоналами) у Чернівецькій області – Д. Фірташа і групи РосУкрЕнерго в цілому [8].

Луганська область. Протистояння груп впливу всередині партії влади в Луганській області також має специфічні регіональні особливості. Партія регіонів тут представлена в першу чергу так званою групою „луганських”, яка склалася ще в середині 90-х навколо тодішнього першого заступника голови обласної державної адміністрації В. Тихонова, який сьогодні обіймає посаду віце-прем’єр-міністра з питань регіональної політики, а також навколо створеної в 2002 р. депутатської групи „Народний вибір”. Сьогодні одним із найбільш впливових представників групи „луганських” є А. Єфремов – лідер фракції Партії регіонів у парламенті. У процесі

висування кандидатів у депутати від мажоритарних округів Луганської області проявилася тенденція ослаблення позицій „луганських”. Це пов’язано з необхідністю поступатися на округах іншим групам впливу всередині Партії регіонів, в першу чергу групам РосУкрЕнерго і донецькому ядру партії. Іншим центром у цій передвиборчій кампанії був колишній член Партії регіонів С. Шахов, якого пов’язують з Ю. Іванющенко (група родини президента).

Ці тенденції виявилися, зокрема, вже при визначенні меж виборчих округів. Наприклад, вважається, що кордони округів №106, №107 і №112, які характеризуються нерациональністю з точки зору адміністрування виборчого процесу, були створені під конкретних кандидатів – А. Кунченко, С. Дунаєва та Ю. Іоффе [9]. Всіх трьох пов’язують з Д. Фірташем. Також при визначенні меж цих округів було обмежено вплив С. Шахова, тому що м. Стаханов, в якому С. Шахов має значний політичний вплив, було розділено між округами №106 і №107. С. Шахов став самовисуванцем від округу №107. Крім того, з ним пов’язують ряд самовисуванців в інших округах Луганської області (А. Макаров в 109-му окрузі, А. Бухалов у 112-му окрузі).

Боротьба спостерігалася і в середовищі самих „луганських”. Зокрема, це проявилось у спробі виключити з передвиборчої гонки деяких старорегіоналов – тих, хто стояв біля витоків обласної організації Партії регіонів. Серйозне внутрішньопартійне протистояння за місце кандидата в народні депутати розгорнулася, зокрема, на окрузі №104. Стати кандидатом у цьому окрузі претендували бізнесмен В. Гончаров, мер м. Олександрівська Н. Греков і селищний голова Ювілейного В. Струк. Партія регіонів висунула В. Гончарова, при цьому на двох інших претендентів почали чинити адміністративний тиск. Н. Греков був затриманий за підозрою у хабарництві, тим самим був виключений з передвиборчої кампанії. В. Струка засудили до одного року умовно за підписання рішення селищної ради про збереження в бюджеті селища залишків перевиконанного бюджетного плану за 2009 р. В. Струк пішов на вибори як самовисуванець по 104-му виборчому округу. Тенденція до виключення луганських старорегіоналів спостерігалася і на 108-му окрузі. Одним із найбільш вірогідних претендентів на цьому окрузі був В. Ландик – один із засновників обласної Партії регіонів і голова обласного осередку

партії до 2005 р. Проте В. Ландик вважається внутрішньопартійним опозиціонером, і кандидатом у депутати від округу №108 партія висунула бізнесмена Ю. Тернікова.

Важливою уваги з точки зору боротьби різних груп впливу була і ситуація на 111-му виборчому окрузі. Одним із найбільш впливових кандидатів тут був висунутий від Партії регіонів директор „ДТЕК Свердловантрацит” А. Коваль. А. Коваль через те, що „Свердловантрацит” увійшов у корпорацію Р. Ахметова ДТЕК, безпосередньо пов’язують в цим бізнесменом. На цьому окрузі А. Ковалю протистояв самовисуванець К. Ільченко, відомий активною боротьбою з незаконним видобутком вугілля. К. Ільченко через зв’язки з бізнесменом І. Аврамовим пов’язують з Ю. Іванющенко.

Таким чином, ці факти характеризують посилення впливу групи РосУкрЕнерго і, зокрема, Д. Фірташа, представництво на мажоритарних округах інтересів Р. Ахметова, а також тенденцію до виключення деяких луганських старорегіоналов з передвиборної боротьби [10].

Закарпатська область. Особливістю протистояння всередині партії влади (у широкому сенсі) тут є зіткнення інтересів групи впливу нинішнього голови міністерства з надзвичайних ситуацій В. Балогі, а також інтересів власне Партії регіонів. Вплив В. Балогі пов’язаний з наявністю лояльного мера м. Ужгород, а також більшості в міській і обласній радах. Група впливу В. Балогі сформувалася навколо створеної ним партії „Єдиний Центр”, а також навколо бізнес-групи „Барва”. Інтереси власне Партії регіонів представлені головою обласної державної адміністрації А. Ледидою, який, як вважається, орієнтується на А. Ключєва. Група В. Балогі претендувала на кілька мажоритарних виборчих округів, на яких балотувалися три брати В. Балогі, в обмін на підтримку Партії регіонів у Закарпатті. При цьому в одних і тих же мажоритарних округах стикалися кандидати від групи впливу В. Балогі і кандидати, висунуті Партією регіонів. Так, на окрузі №71 балотувався молодший брат В. Балогі П. Балогі. Від Партії регіонів по цьому округу йшов депутат обласної ради С. Деркач. На окрузі №72 в якості кандидата від „Єдиного Центру” був висунутий двоюрідний брат В. Балогі В. Петьовка. Конкуренцію від Партії регіонів на цьому окрузі йому складав голова Тячівської

районної державної адміністрації, депутат обласної ради і колишній керівник районної міліції М. Шелевер. На окрузі №73 кандидатом від „Єдиного Центру” був ще один брат В. Балоги, голова Закарпатської обласної ради І. Балога. Однак губернатор О. Левида підтримав кандидатуру від Партії регіонів – першого віце-губернатора І. Бушко.

Таким чином, ці факти характеризують збереження впливу групи В. Балоги, а також тенденцію боротьби всередині партії влади (у широкому сенсі слова) між групою В. Балоги і власне Партією регіонів [11].

Вінницька область. Особливістю протистояння всередині партії влади (у широкому сенсі) у Вінницькій області є зіткнення інтересів групи родини Порошенка (представлена в першу чергу міністром економіки П. Порошенком, його батьком – директором „Укрпромінвесту” А. Порошенком, а також соратником П. Порошенка, колишнім главою обласного ради Г. Заболотним), групи сім’ї Калетника (представлена в першу чергу народним депутатом від Партії регіонів Г. Калетником, його сином – Головою державної митної служби та колишнім депутатом від КПУ І. Калетником, а також племінницею Г. Калетника О. Калетник, яка є членом Національної ради з питань телебачення і радіомовлення), а також інтереси власне Партії регіонів. При цьому відбувається як розподіл округів між впливовими родинами, так і пряме зіткнення інтересів на конкретних округах. Так, планувалося, що на мажоритарному окрузі №16 конкурентом О. Калетник буде А. Порошенко. Це протистояння могло стати одним із найгостріших у виборчій кампанії у Вінницькій області. Однак П. Порошенко заявив, що його батько поступившись групі Г. Калетника [12].

Таким чином, ми можемо бачити, як фракціоналізація всередині правлячої партії призводить до появи різних груп впливу, які залежно від того чи іншого інституційного дизайну використовують стратегії, що максимізують вигоди або мінімізують

ризиків. В процесі передвиборчої кампанії 2012 р. на мажоритарних округах у зазначених нами регіонах можна спостерігати зіткнення інтересів між різними групами тиску як всередині власне Партії регіонів, так і в рамках партії влади в широкому сенсі цього слова.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гельман В. Перспективы доминирующей партии в России / В. Гельман // Pro et Contra. – 2006. – № 4. – С. 62-71.
2. Грин К. Политическая экономия авторитарного однопартийного доминирования / К. Грин // Полития. – 2011. – №1. – С. 19-49.
3. Порошин А. Авторитарные режимы с доминантной партией: основные свойства и факторы устойчивости / А. Порошин // Бизнес. Общество. Власть. – 2011. – №7. – С.156-178.
4. Boucek F. Rethinking factionalism. Typologies, Intra-Party Dynamics and Three Faces of Factionalism / F. Boucek // Party politics. – Vol. 15, №4. – P.1-31.
5. Fisun O. The Dual Spiral of Ukrainian Politics after 2010 / O. Fisun // PONARS Eurasia Policy Memo. – 2011. – №165.
6. Фисун А. Постсоветские неопатримониальные режимы: генезис, особенности, типология / А.Фисун // Отечественные записки. – 2007. – №6. – С. 8-28.
7. Вебер М. Традиционное господство / М. Вебер // Прогнозис. – 2007. – № 2. – С. 150-165.
8. Черкасчина: Губский идет как самовыдвиженец [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gazeta.comments.ua/?art=1343287641>
9. Три избирательный округа в Луганской области созданы под конкретных кандидатов [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cxid.info/95994.html>
10. Луганщина: пока Ефремов железно застолбил только пять округов [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gazeta.comments.ua/?art=1343286000>
11. Закарпатье: выборы пройдут под знаком „созвездия Балог” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gazeta.comments.ua/?art=1343287987>
12. Винничина: семья Порошенко против семьи Калетник [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gazeta.comments.ua/?art=1343287860>